

Het geheime wapen in de Soerelse bossen

door C. Batenburg

Toen ik in 1985 in Nunspeet kwam wonen wilde ik weten wat hier gebeurd was tijdens W.O. II. Dan ligt het voor de hand om een exemplaar aan te schaffen van "Het verscholen Dorp" door A. Visser. Ik kocht de tweede herziene druk van 1984 en hierin las ik ondermeer dat er in de Soerelse bossen een geheime lanceerinrichting van de V-1 was geweest. Nu was ik in die tijd ook al erg geïnteresseerd in de luchtoorlog en had gehoord en gelezen van de V-1 startplaatsen te Nijverdal, Harfsen, Wierden, Rijssen, Gorssel enz. Maar Nunspeet kwam in dit rijtje niet voor, dus zat ik met een probleem.

In de Mothoek 2008-2 wordt in de Kroniek van Vierhouten hetzelfde vermeld als in "Het verscholen Dorp" in 1984 en ook in de zesde herziene druk in 2004 van dit boek staat dezelfde niet herziene tekst.

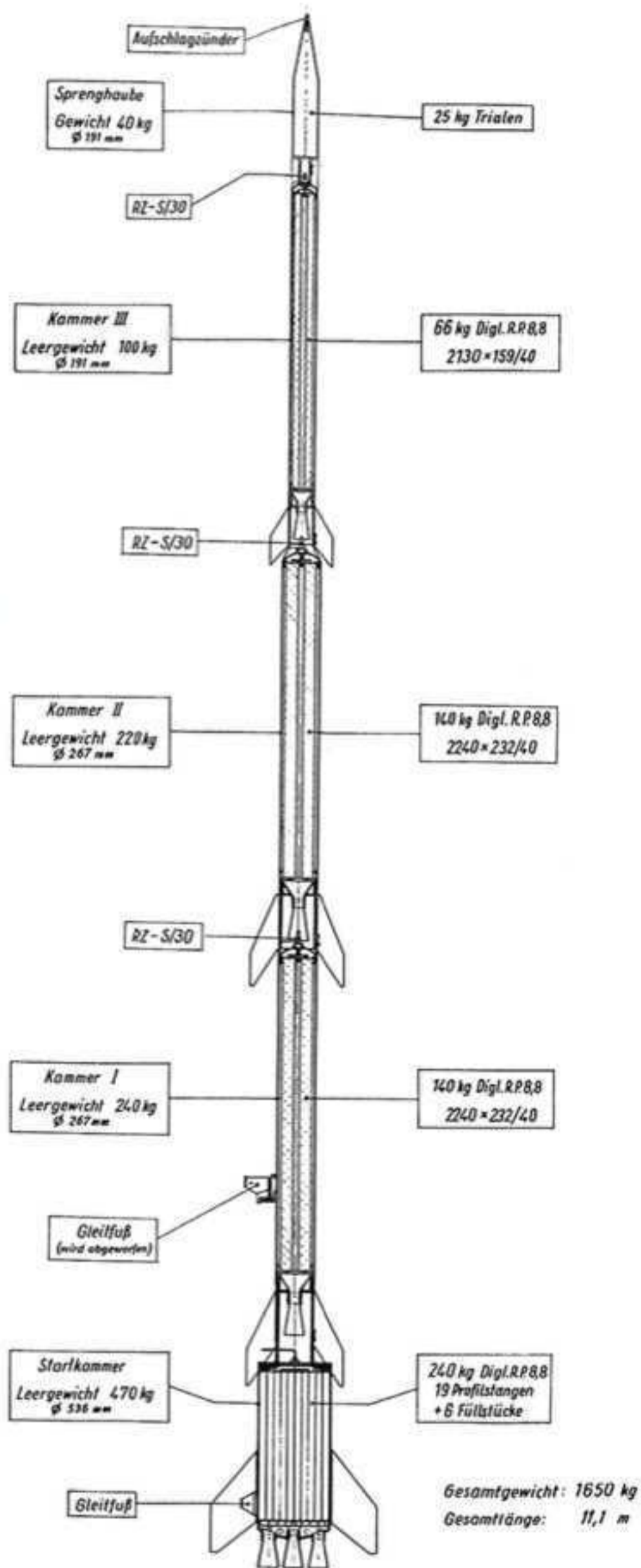
Met de verschijning in 1993 van het tweede deel van een kroniek van een luchtoorlog "En nooit was het stil..." door Gerrit J. Zwanenburg werd een tipje van de sluier opgelicht.

Dan wordt het duidelijk dat het gaat om een voor velen geheel onbekend nieuw wapen n.l. de raket van het type Rheinbote. Het is wel heel bijzonder dat Nunspeet de enige plaats is van waaruit dit wapen gedurende enige weken werd ingezet. De raketten werden gelanceerd naar Antwerpen om te voorkomen dat de geallieerden gebruik zouden maken van de havenfaciliteiten aldaar.

In november 1944 begonnen de Duitse troepen met de voorbereidingen. Er werden vier lanceerplaatsen gemaakt, die twee aan twee zo'n 70 tot 80 meter uit elkaar lagen. De raketten werden gelanceerd vanaf een lanceerwagen. Er werd dus geen gebruik gemaakt van een vaste lanceerbaan, zoals bijvoorbeeld bij de V-1. Voor de Rheinbote gebruikte men de zogenaamde Meillerwagen, welke voor het afvuren van de V-2 gebruikt werd. Hiervoor werd als aanpassing een lanceerrail op de hydraulische hefboom geplaatst.

Op 12 december 1944 arriveerde Artillerie-Abteilung 709 per trein in Nunspeet. Deze afdeling beschikte over 240 man met vier startwagens. Hiervan ontbraken nog enkele belangrijke onderdelen, welke uiteindelijk geleverd werden.

Op 24 december, één dag voor Kerstmis 1944, kon het vuur op Antwerpen worden geopend. De 24 raketten lagen verspreid over het terrein opgeslagen in de openlucht, klaar om te worden afgevuurd. De afstand tussen Nunspeet en Antwerpen bedroeg 165 km. Volgens de voorlopige lanceerprocedures moest het hellingspercentage voor dit be-



Tekening van de viertrapsraket van het type Rheinbote



Rheinbote op Meilertrailer

reik 64 graden zijn. De startwagens waren gericht op de haven van Antwerpen. Om 12.00 uur precies werd het eerste salvo van vier raketten afgevuurd en een uur later hadden alle raketten het doel bereikt. Tenminste dat dacht men. Toen men later in Polen terugkwam, bleek dat men, terwijl men in Nunspeet bezig was om de raketten te lanceren, op het testterrein Tucheler Heide proeflanceringen had uitgevoerd om een schiettabel te maken. Hieruit bleek dat de raketten, als ze onder een hoek van 64 graden werden gelanceerd, een bereik van 230 km hadden. De uit Nunspeet afgevuurde raketten waren dus ergens tussen Gent en Aalst terechtgekomen. Ze waren hun doel dus letterlijk voorbijgeschoten.

Uit rapporten blijkt dat geen enkele raket heeft geweigerd. Medio januari 1945 werden nog eens twintig raketten afgevuurd. Toen was de voorraad op en werd Artillerie-Abteilung 709 teruggetrokken. Naar de Tucheler Heide. Op 6 januari 1945 werd bevel gegeven al het werk aan de Rheinbote te staken.

Natuurlijk is hiermee niet alles gezegd. Zoals u wellicht weet, beschikten de Duitsers over meerdere vergeldingswapens. De V-1 en de V-2 werden vanuit ons land naar onder meer Londen en Antwerpen gelanceerd. De V-3 was in Frankrijk opgesteld en de V-4, de Rheinbote, bestookte vanuit Nunspeet de havens van Antwerpen.

Nog even alles op een rij.

V-1 de zogenaamde "Vliegende bom", welke werd aangedreven door een eenvoudige straalmotor.

V-2 een echte raket, welke vloeibare brandstof gebruikte en werd gelanceerd met behulp van de eerder genoemde Meillerwagen.

V-3 een lange afstandskanon, dat bestond uit een zeer lange loop waarop in paren aan de zijkant meerdere kamers waren geplaatst. Steeds wanneer een granaat passeerde bracht een steekvlam nieuwe voorstuwende ladingen tot ontsteking, waarbij een nieuwe hoeveelheid gas vrijkwam. De granaat won aan snelheid zodat een zeer hoge mondingsnelheid werd bereikt.

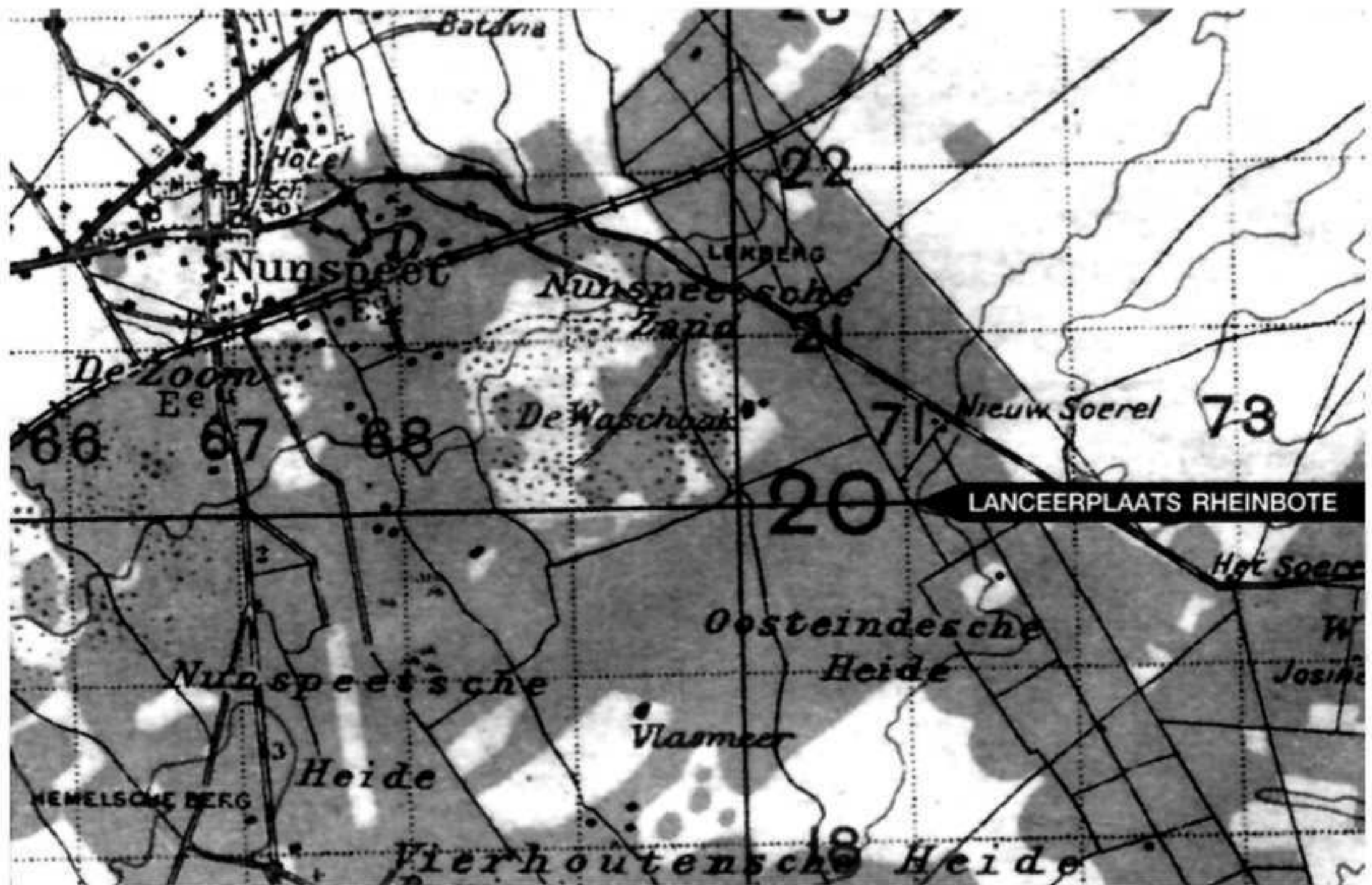
V-4 de Rheinbote was een viertraps vastebrandstofraket met een lengte van 11.7 meter en een gewicht van 1650 kg. De brandstof bestond uit kruit en de hoeveelheden hiervan zijn per trap op bijgaande tekening aangegeven. Op deze tekening is de "Startkamer", de eerste trap, aangegeven en vervolgens "Kamer I, II, en III", respectievelijk de tweede, derde en vierde trap. De oorlogskop van de raket -met een gewicht van 40 kg- bevatte slechts 25 kg explosieven. Om het effect van zo'n kleine explosieve lading te verhogen was de oorlogskop gevuld met Trialen.

De raket werd getransporteerd op de aangepaste Meillertrailer en gelanceerd over een glijstang, die was bevestigd aan de hefboomarm van het voertuig. Om de juiste afstand in te stellen werd de glijstang opgelicht. De koers van de raket werd ingesteld door de trailer te draaien.

Kort na de start werd de raket versneld door de eerste trap (diameter 53,64 cm), die zich afscheidde na een stoot van één seconde en ongeveer drie kilometer van het lanceerpunt neerkwam.

De tweede en derde trap (diameter 26,72 cm) waren identiek en hadden beide een voortgaande stoot van elk 5 seconden. Ze werden respectievelijk na 12 en 22 km van het lanceerpunt afgeworpen.

De vierde trap (diameter 19,13 cm) had ook een drukstoot van 5 seconden. Deze was stevig bevestigd aan de oorlogskop, zodat het inslaggewicht werd verhoogd tot 140 kg. De niet-geleide raket vloog in een ballistische baan en kon een hoogte van 78 km bereiken. Met een maximum snelheid van 5860 km/uur was de Rheinbote 400 km/uur sneller dan de V-2.



Situering van de lanceerplaats voor de Rheinbote in de Soerelse bossen.

Dit is in het kort het werkelijke verhaal van het geheime wapen in de Soerelse bossen te Nunspeet.

Bronnen:

- *V-missiles of the third Reich*, Dieter Hölsken
- *En nooit was het stil...*, Gerrit J. Zwanenburg
- *V-2 gefrorene Blitze*, Wolfgang Gückelhorn / Detlev Paul
- *Truth about the Wunderwaffe*, Igor Witkowski
- *'40 - '45 Toen & Nu - No. 114*, Jean Paul Pallud
- *Hitler's V-Weapons Sites*, Philip Henshall